

Korset och Kronan

Nr 60/2021

Jesus säger: Håll fast vid
det du har så att ingen
kommer och tar din krona
(Upp. 3:11)

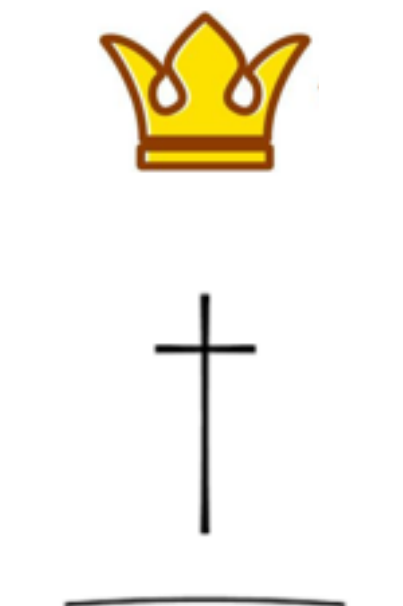
Inför heliga Trefaldighets dag

I fornkyrkan bekände man klart att Gud är treenig, Fader, Son och Ande. Detta var inte en konstruktion av kyrkan utan Bibelns klara lära som vi tidigare har visat. Det finns bara *en Gud*, men inom gudomen finns *tre personer*, Fadern, Sonen och Anden.

I missionsbefallningen säger Jesus: Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar! Döp dem *i Faderns och Sonens och den helige Andes namn* (Matt. 28:19). Hur skulle dopet kunna ske i någon skapad varelses namn? Nej, dopet sker i Guds namn, Guds den Treeniges heliga namn.

Aposteln Paulus skriver också: ”*Vår Herre Jesu Kristi nåd, Guds kärlek och den helige Andes gemenskap vare med er alla*” (2 Kor. 13:13). Nåden, kärleken och gemenskapen kommer från Jesus Kristus, Gud Fadern och den helige Ande. Här finns som vi klart och tydligt ser hela Treenigheten.

Kyrkblad för S:t Martins och S:t
Petri församlingar, Evangelisk-Lutherska
Kyrkan i Sverige. Red. Sten Rydh.
Nr 60, 28 maj 2021.

Ordet om korset är en
dårskap för dem som går
förlorade, men för oss som
blir frälsta är det en Guds
kraft (1 Kor. 1:18)

Den gode herden
leder sina får (Joh. 10)

Hedningarna kunde förstås inte acceptera läran om treenigheten. Den tycktes ju strida mot allt förnuft. Tre kan ju inte samtidigt vara en. Men de kristna litade på att Guds förnuft är högre och att det som står skrivet i de heliga skrifterna är sant. Många goda teologer framträdde, som med kraft försvarade den bibliska läran.

Arianismen

Men så kom ett mycket farligt hot inifrån själva kyrkan. Det var prästen *Arius* (256-336) som menade att Kristus inte var evig gud. Han var bara en skapad varelse, som visserligen hade mäktiga egenskaper, men som ändå inte var sann Gud. Enligt Arius skapades Ordet, Kristus, först av Fadern och sedan skapades genom honom hela universum. Arius menade att Kristus var av *liknande* väsen som Fadern (*homoiousios*) men inte av *samma* väsen som Fadern (*homoousios*).

Då uppträdde kyrkofadern Athanasius som med kraft tillbakavisade Arius villfarelse. Han förklarade att om inte Kristus är sann och evig Gud så finns det ingen frälsning för oss. Så krävde han att Arius

måste uteslutas ur kyrkan på grund av sitt allvarliga kätteri.

Men många höll sig ändå till Arius och hans kyrka var under vissa tider till och med större än den rättrogna kyrkan. Anhängarna till Arius menade att man inte borde strida om en enda liten bokstav. Skillnaden mellan *homoi-ousios* och *homo-ousios* bestod ju bara av ett litet i. Så ville man ha fred och ekumenism på bekostnad av sanningen. Även kejsar Konstantin drogs med av detta och landsförvisade en tid Athanasius.

Jag citerar här Wikipedia: ”Nuförtiden betraktas arianismen av de dominerande kyrkorna som kätteri. Att så skulle bli fallet var dock inte givet på den tid då dessa lärostrider rasade intensivt. Arianismen hade tidvis stora framgångar men fördömdes av biskop Alexander av Alexandria år 319 och därefter vid kyrkomötet i Nicaea år 325, där man fastslog att Guds son har samma gudomlighet som Fadern. Arianerna förvisades och uteslöts inledningsvis, men kejsar Konstantin den store upphävde fördömandet redan 327. Kejsar Constantius II gjorde på 340-talet arianismen till en dogm i imperiets statsreligion. Men biskop Alexander och hans efterträdare Athanasius vägrade att återuppta Arius i kyrkan. Efter årtionden av förbittrade uppgörelser mellan Arius' och Athanasius' anhängare, "den arianska striden", fördömdes arianismen vid Första konciliet i Konstantinopel 381 (se *Nicaenska trosbekännelsen*).” (<https://sv.wikipedia.org/wiki/Arianism>). [kursiv av mig]

Den nicenska trosbekännelsen

Om detta kyrkomöte i Konstantinopel skriver Friedrich Bente (1858-1930) i sin fina inledning till Konkordieboken (1921):

”För att motverka arianismen, som fortsatte att blomstra, utlyste kejsar Theodosius det andra ekumeniska konciliet år 381 i Konstantinopel. De 150 biskoparna som var samlade beslöt att de

nicenska fädernas beslut måste stå fast och oförändrat. Motståndarna (eunomianerna, anomoianerna, arianerna, eudoxianerna, semiarianerna, sabellianerna, marcellianerna, photinianerna och apollinarierna måste förkastas. [dessa grupper var sekter som förnekade Kristi sanna gudom och den bibliska treenighetsläran; min anm.].

Vid konciliet fördömdes också *Macedonius* som lärde att den helige Ande inte är Gud. Genom vissa förändringar (särskilt när det gällde den helige Ande) gav konciliet den *Nicenska trosbekännelsen* (*Nicaenum*) sin nuvarande form. [Det är denna trosbekännelse vi brukar sjunga i vår högmässa: Jag tror på en enda Gud...]”

Den athanasianska trosbekännelsen

Bente skriver: ”Efter sina inledande (latinska) ord brukar denna bekännelse kallas *Quicumque*. Den romerska traditionen säger att Athanasius, som dog år 373, avlade denna bekännelse inför påven Julius när påven begärde att Athanasius skulle underordna sig honom som den högste ekumeniske biskopen och domaren i alla kyrkliga angelägenheter.

Men Athanasius är inte ens författare till denna bekännelse, vilket framgår av följande fakta.

1. Bekännelsen skrevs från början på latin.
2. Den nämns varken av Athanasius eller av hans grekiska biografier.
3. Den var okänd i den grekiska kyrkan till omkring år 1200 och har aldrig fått officiellt erkännande av denna kyrka eller dess s.k. [grekisk-]ortodoxa systerkyrkor.
4. Den förutsätter de trinitariska och kristologiska stridigheterna som kom efter Athanasius tid.

Fram tills idag har det varit omöjligt att definitivt avgöra vem som skrivit *Quicumque*. Köllners Symbolik menar att den kommer från Gallien. Loofs lutar också åt detta och för fram gissningen att dess källa måste sökas i södra Gallien mellan 450 och 600.”

* * *

Athanasianum lyder:

1] Var och en, som vill bli salig, måste först av allt ha den allmänneliga kristna tron.

2] Men den, som inte bevarar den oförändrad och oförfalskad, går med säkerhet evigt förlorad.

3] Men detta är den allmänneliga kristna tron, att vi dyrkar en enda Gud i tre personer och tre personer i en enda gudom,

4] i det att vi varken sammanblandar personerna eller söndrar det gudomliga väsendet.

5] En är nämligen Faderns person, en annan Sonens och åter en annan den Helige Andes.

6] Men Faderns och Sonens och den Helige Andes gudom är en enda, lika i ära och lika i evigt majestät.

7] Sådan Fadern är, sådan är Sonen och sådan även den Helige Ande.

8] Oskapad är Fadern, oskapad Sonen och oskapad den Helige Ande.

9] Omätlig är Fadern, omätlig Sonen och omätlig den helige Ande.

10] Evig är Fadern, evig är Sonen och evig den helige Ande,

11] och likväl inte tre eviga, utan en enda evig,

12] såsom inte heller tre oskapade eller tre omätliga, utan en enda oskapad och en enda omätlig.

13] Sammalunda är Fadern allsmäktig, Sonen allsmäktig och den Helige Ande allsmäktig,

14] och likväl inte tre allsmäktiga, utan en enda allsmäktig.

15] Så är Fadern Gud, Sonen Gud och den Helige Ande Gud,

16] och likväl inte tre Gudar, utan en enda Gud.

17] Så är Fadern Herre, Sonen Herre och den Helige Ande Herre,

18] och likväl inte tre Herrar, utan en enda Herre.

19] Ty såsom vi av den kristna sanningen nödgas att bekänna varje person för sig både såsom Gud och Herre, så förhindras vi av den allmänneliga kristna tron att nämna tre Gudar eller Herrar.

20] Fadern är av ingen gjord eller skapad eller född.

21] Sonen är av Fadern allena – inte gjord eller skapad – utan född.

22] Den Helige Ande är av Fadern och Sonen – inte gjord eller skapad eller född – utan utgående.

23] Därför är det en enda Fader, inte tre Fäder, en enda Son, inte tre Söner och en enda Helig Ande, inte tre Heliga Andar.

24] Och bland dessa tre personer är ingen den förste eller den siste, ingen den störste eller den minste,

25] utan alla tre personerna är sinsemellan lika eviga och lika stora, så att i allt, såsom ovan sagts, de tre personerna bör dyrkas i en enda gudom och den enda gudomen i de tre personerna.

26] Den, som vill bli salig, han skall tänka så om de tre personerna i gudomen.

27] Men det är för den eviga saligheten nödvändigt att även fast tro, att vår Herre Jesus Kristus har blivit kött.

28] Så är det en rätt tro att vi tror och bekänner, att vår Herre Jesus Kristus, Guds Son, är i lika mån Gud och människa.

29] Gud är han såsom född av Faderns väsende före all tid, och människa är han såsom född av moderns väsen i tiden.

30] Helt och fullt Gud och helt och fullt människa med förnuftig själ och mänsklig kropp.

31] Jämlig Fadern efter den gudomliga naturen, ringare än Fadern efter den mänskliga naturen.

32] Och fastän han är Gud och människa, är han likväl inte två, utan en enda Kristus.

33] Men en enda är han, inte så att den gudomliga naturen förvandlats till mänsklig, utan så att den mänskliga naturen antagits av Gud.

34] En enda är han, inte så att naturerna sammanblandats, utan så att personen bildar enheten.

35] Ty liksom den förnuftiga själen och kroppen bildar en enda människa, så utgör Gud och människa en enda Kristus,

36] vilken har lidit för vår frälsnings skull, nedstigit till helvetet, uppstått från de döda,

37] uppstigit till himlarna, sitter på Faderns högra sida och skall därifrån komma igen till att döma levande och döda.

38] Vid hans tillkommelse har alla människor att uppstå med sina kroppar, och de skall avlägga räkenskap för sina gärningar:

39] Och de som gjort gott skall ingå i det eviga livet och de som gjort ont i den eviga elden.

40] Detta är den allmänliga kristna tron; den som inte troget och fast tror den, kan inte bli salig.

* * *

Bente berättar att den Athanasianska trosbekännelsen utsatts för mycket kritik. Den kommer från teologer som försvarar en odogmatisk teologi. Den nämnde *Friedrich Loofs (1858-1928)*, professor i kyrkohistoria i Halle, säger att *Quicuncue* är oevangelisk och har ett felaktigt trosbegrepp. Men Bente tillbakavisar med rätta denna kritik. Han pekar på att varje sats i den Athanasianska trosbekännelsen är biblisk. Den behandlar kristendomens mest centrala sanningar: treenigheten, Kristi gedom och hans försoningsverk.

De punkter som särskilt kritiserats är nr 1, 2 och 40, alltså orden:

1] *Var och en, som vill bli salig, måste först av allt ha den allmänliga kristna tron.*

2] *Men den, som inte bevarar den oförändrad och oförfalskad, går med säkerhet evigt förlorad.*

40] *Detta är den allmänliga kristna tron; den som inte troget och fast tror den, kan inte bli salig.*

Läran i dessa punkter försvaras av följande tydliga och klara bibelställen:

Hos ingen annan finns frälsningen, och under himlen finns inget annat namn som människor fått genom vilket vi blir frälsta (Apg 4:12).

För om ni inte tror att Jag Är, ska ni dö i era synder."(Joh. 8:21).

Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig. (Joh. 14:6).

I Apologin till Augustana, art. 1, står det:

"Den första artikeln om vår bekännelse gillas av våra motståndare, i vilken vi framhåller, att vi tror och lär, att det finns ett enda, odelbart etc. gudomligt väsen, men att det likväl i detta eviga gudomliga väsen finns tre åtskilda personer: Fadern, Sonen och den helige Ande. Denna artikel har vi alltid lärt och försvarat, och vi menar, att den har ett så fast och visst stöd i den heliga Skrift, att den inte kan rubbas. Och vi hävdar med bestämdhet, att de, som hyser en annan mening, står utanför Kristi kyrka och är avgudadyrkare och gudsförmädare."

Det är alltså klart att kritiken mot *Quicuncue* är obefogad. Vi bekänner med glädje denna långa, fina trosbekännelse i våra lutherska gudstjänster på den heliga Trefaldighets dag.

Luther skriver om denna bekännelse: *"Jag vet inte om något viktigare dokument från det nya testamentets kyrka än den athanasianska trosbekännelsen"* (Bente s. 14).

Luther skriver vidare om alla de tre gammalkyrkliga trosbekännelserna (den apostoliska, den nicenska och den athanasianska): *"I hela den kristna kyrkans historia har jag funnit att alla som korrekt höll fast vid huvudartiklarna om Jesus Kristus förblev säkra och sunda i sin kristendom."*

Må Herren bevara oss i denna tro och bekännelse, så att vi troget och fast tror den allmänliga kristna tron och så blir evigt saliga.

Amen.